

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	4 februari 2019	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2019-0068	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81E5EAA0	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	10 januari 2019	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Ontheffing Z-WNB-RI-REG-2018-0436	ONDERWERP	Besluit verlenging ontheffing Z-WNB-RI-REG-2018-0436

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op het wijzigingsverzoek van 10 januari 2019 door de provincie Utrecht, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet). Hierop is op 28 januari 2019 een aanvulling ingediend. Het verzoek tot verlenging is beoordeeld. In deze brief wordt beschreven wat dit betekent.

I. Besluit

Wij verlengen de bestaande ontheffing van 1 juni 2018 met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-0436 voor de periode **van 1 mei 2019 tot 30 april 2020**.

De ontheffing is te vinden in de bijlage bij dit besluit. Deze ontheffing blijft onverkort van kracht voor wat betreft de bepalingen en voorwaarden.

II. Omschrijving van het verzoek

Het verzoek betreft het verlengen van het besluit van 1 juni 2018 met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-0436 tot 30 april 2020 voor wat betreft de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de hazelworm (*Anguis fragilis*). De reden van vertraging van het project is het volgende (zoals aangegeven bij het verzoek):

De (voorbereidende) werkzaamheden zijn tot op heden slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de opsporingsactiviteiten in het open veld gepland voor januari/februari 2019 uiteindelijk niet zijn opgestart, omdat de mogelijk negatieve invloed op de overige natuurwaarden (o.a. plaggen grasland) in deze periode (wintermaanden) ongewenst groot zijn. Er is besloten de activiteiten uit te stellen tot het najaar. Dat betekent dat de looptijd van de huidige ontheffing moet worden verlengd.

Aanvulling van 28 januari 2018

Allereerst betreffen de werkzaamheden nog een afvangronde van de hazelworm/zandhagedis (daar waar het vangstresultaat nog onvoldoende is, aan te geven door de deskundig ecoloog). Dit wordt in de periode van mei tot september 2019 uitgevoerd. Aansluitend vinden de benaderingswerkzaamheden plaats. Op de plaatsen waar de hazelworm/zandhagedis nog potentieel aanwezig zijn (bosomgeving), zal dat niet eerder zijn dan begin oktober 2019 tot uiterlijk eind april 2020.

III. Beoordeling van het verzoek

Wanneer de voorschriften uit de oorspronkelijke ontheffing in acht worden genomen, gaan wij akkoord met het verlengen van de ontheffing van 1 juni 2018 met zaaknummer Z-WNB-RI-REG-2018-0436.

IV. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

V. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

VI. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

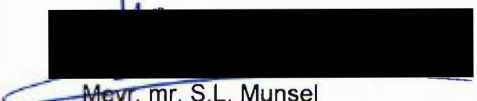
Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

VII. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

Bijlage 1 Ontheffing Z-WNB-RI-REG-2018-0436

BESLUIT van GS van Utrecht

VERZONDEN 01 JUN 2018

GESCAND

043 04.07.2018

DATUM	31 mei 2018	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2018-0436	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81CC604B	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	19 maart 2018	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - kaart planlocatie - maatregelen aanvraag - meldingsformulieren	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen NGE vliegbasis Soesterberg fase 2

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 19 maart 2018 van provincie Utrecht, om ontheffing in het kader van artikel 3.8 eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het doden, vangen en opzettelijk verstoren van de zandhagedis en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de zandhagedis;

ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet, voor zover dit betreft het doden/vangen van de hazelworm en het beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de hazelworm;

ontheffing te verlenen van artikel 3.34, eerste lid, van de wet, voor zover dit betreft het uitzetten van dieren of eieren van dieren van de zandhagedis en hazelworm.

voor de periode van de verzenddatum van het besluit tot en met 30 april 2019.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op (voorbereidende) werkzaamheden in het kader van detectie en benadering van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) op het zuidelijk deel van park vliegbasis Soesterberg. De werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van de onderbegroeiing en selectieve kap (met behoud van stobben), verwijderen van verstorende objecten uit de bodem en (beveiligde) graafactiviteiten in de grond.

Op 28 juli 2017 is reeds een ontheffing met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2017-0320 afgegeven voor dezelfde werkzaamheden in het plangebied voor het wegvangen en verplaatsen van de hazelworm. Deze ontheffing was geldig tot en met 15 oktober 2017. Het afvangen en verplaatsen van de hazelwormen heeft, onder andere als gevolg van de weersomstandigheden, nog niet volledig kunnen plaatsvinden binnen dit tijdsbestek. Het

verwijderen van onderbegroeiing en selectieve kap (met behoud van stobben) en de detectieactiviteiten met benaderingen naar NGE zijn deels uitgevoerd. Na afloop van de ontheffing bleek dat het nodig was nog meer vangacties uit te voeren aangezien nog niet alle exemplaren uit het plangebied weggevangen zijn. Uit geactualiseerd onderzoek bleek dat er tevens leefgebied van de zandhagedis in het plangebied aanwezig is. De ontheffing wordt aangevraagd van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.5 en 3.10 van de wet voor wat betreft de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en de hazelworm (*Anguis fragilis*), voor de periode van 15 april 2018 tot en met 30 april 2019.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. De aanvraag is aangevuld op 17 mei 2018.

IV. Toetsingskader

De zandhagedis is beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet. De hazelworm is beschermd ingevolge artikel 3.10 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingereep

Motivering

Zandhagedis

Op basis van de resultaten van het onderzoek in de jaren 2009-2017 wordt het aantal zandhagedissen dat aanwezig is op de wegvanglocaties geschat op hooguit twintig. De gemiddelde dichtheden in de verspreidingskernen op de vliegbasis (= optimale habitats) lopen uiteen van 12 tot 30 dieren per hectare. Binnen de planlocatie is een kleine deelpopulatie van de zandhagedis aangetroffen in een stuk schraal grasland begrensd door goed ontwikkelde braamstruwelen. De dieren gebruiken dit gebiedsdeel als leefgebied waarbinnen vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief voortplantingslocaties en overwinteringsplekken) aanwezig zijn. Ze overwinteren in muizenholletjes.

Er vindt voor de zandhagedis mogelijk doden, vangen en verstoren plaats en er worden voortplantingsplaatsen vernield. Door de werkzaamheden gaan drie habitatplekken van de zandhagedis geheel of gedeeltelijk verloren met een gezamenlijk oppervlak van 1,58 hectare. Het mogelijk doden en verwonden van zandhagedissen als gevolg van de werkzaamheden kan voor een groot deel worden voorkomen door voorafgaand aan de start van de werkzaamheden de werkgebieden af te zetten met een reptielscherm en binnen deze schermen de nog overgebleven zandhagedissen weg te vangen. De schermen zijn reeds bij de eerste fase in 2017 in overleg met de ecoloog geplaatst (dezelfde als die voor de hazelwormen). De reptielschermen dienen de gehele periode van werkzaamheden te blijven staan en onderhouden te worden om te voorkomen dat dieren uit de omgeving zich in het werkgebied vestigen. In de kwetsbare periode van reptielen worden geen plagwerkzaamheden in het bos uitgevoerd, tenzij de dieren vooraf zijn weggevangen. Deze kwetsbare periode loopt van 1 mei tot 1 oktober. De gevangen zandhagedissen worden vervolgens uitgeplaatst naar een geschikt gebied waar geen werkzaamheden plaatsvinden. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen. Desondanks is het mogelijk dat, ondanks het wegvangen van de dieren, door de werkzaamheden zandhagedissen worden gedood. Ook zal er – tijdelijk- leefgebied van de soort verdwijnen.

De zandhagedis komt in de provincie Utrecht alleen voor op de Utrechtse Heuvelrug. De verspreiding op de vliegbasis heeft vier duidelijke kernen met als belangrijkste de noordelijke heide en de Middle East. Het noordwesten van het plangebied vormt het leefgebied van een kleine deelpopulatie van de zandhagedis. Het gebied ten zuiden van de noordelijke heide (één van de verspreidingskernen op de voormalige vliegbasis), is de beoogde herplaatsingslocatie. Deze locatie grenst aan de kapvlakte die is ontstaan na kap van het bos in 2013 ten behoeve van de realisatie van de heidecorridor, en ligt op korte afstand van een tweede kapvlakte waar het bos om dezelfde reden is verwijderd. De westelijke kapvlakte is in de afgelopen jaren begroeid geraakt met een schrale graslandvegetatie waarin zich op diverse plaatsen struikheide heeft gevestigd. De verwachting is dat de begroeiing van deze kapvlakte zich binnen een jaar of drie zal ontwikkelen tot een heischraal grasland. De zandhagedissen worden uitgezet in een geschikt habitat dat zowel grenst aan een van de locaties met nieuw (te ontwikkelen) habitat als aan een van de belangrijkste leefgebieden van de zandhagedis op de voormalige vliegbasis (noordelijke heide). De alternatieve uitplaatsingslocatie staat noch in directe verbinding met nieuw te ontwikkelen habitat, noch met bestaand leefgebied. De afstand tot bestaand leefgebied (noordelijke heide) bedraagt echter minder dan vierhonderd meter, een afstand die voor zandhagedissen goed overbrugbaar is, vooral ook omdat beide gebieden verbonden worden door een strook met droog schraalgrasland met verspreide pollen oudere struikheide. Mochten er op de wegvanglocaties meer dan twintig dieren worden weggevangen, dan zal een deel van de dieren worden uitgezet op een locatie ten westen van Baankop-noord. Het aantal ter plekke te herplaatsen dieren is te bepalen door een deskundige ecoloog. Op de vliegbasis is in het verleden 5,44 hectare nieuw habitat (gekapte bospercelen plus bodemsaneringslocaties) gerealiseerd. Samen met de aanleg van de heidevallei in het Museumkwartier is op de vliegbasis sinds 2012 7,1 hectare nieuw habitat voor de zandhagedis ontwikkeld. Op de vliegbasis is in 2014 een sterke toename in aantallen geconstateerd ten opzichte van 2010. Op grond van deze gegevens is geconcludeerd

dat de zandhagedis op de vliegbasis vooruit is gegaan. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de zandhagedis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Hazelworm

Ter plaatse van het plangebied zijn in 2017 enkele honderden exemplaren van de hazelworm vastgesteld. Met name in het bosgebied rond de verkeerstoren was de soort plaatselijk in hoge dichtheden aanwezig. De dieren gebruiken het gebied als leefgebied waarbinnen vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief voortplantingslocaties en overwinteringsplaatsen) aanwezig zijn. In 2017 zijn in de periode augustus tot half oktober reeds 177 hazelwormen gevangen (onthefing met briefnummer 81BC2775). Van de gevangen hazelwormen zijn er 79 uitgeplaatst in de Middle East en 98 in het Sheltergebied, op de vliegbasis. Desondanks is het zeer aannemelijk dat in 2017 niet alle hazelwormen zijn weggevangen en dat in het gebied nog een substantieel aantal dieren aanwezig is. Dit kan worden afgeleid aan:

- het feit dat in de periode half april tot half juni, een van de belangrijkste actieve perioden van de hazelworm en tevens de periode waarin de meeste mannetjes bovengronds actief zijn, niet is gevangen;
- de ongelijke geslachtsverdeling onder de vangsten waarbij er te weinig mannetjes zijn gevangen;
- de leeftijdsverdeling op basis waarvan het aannemelijk is dat er nog een substantieel aantal juvenielen (inmiddels tweede kalenderjaar dieren) in het terrein aanwezig is, en
- het feit dat er tot ver in oktober, tot op de laatste vangdag (15 oktober), hazelwormen zijn gevangen.

De dieren gebruiken het plangebied als leefgebied waarbinnen vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief voortplantingslocaties en overwinteringsplaatsen) aanwezig zijn.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen dieren worden verwond of gedood en wordt het leefgebied van de hazelworm aangetast. Het doden en verwonden van hazelwormen als gevolg van de werkzaamheden kan zoveel mogelijk worden voorkomen door voorafgaand aan de start van de werkzaamheden de werkgebieden af te zetten met een reptielenscherm en binnen deze schermen de hazelwormen weg te vangen. De schermen zijn reeds bij de eerste fase in 2017 in overleg met de ecoloog geplaatst. De reptielenschermen dienen de gehele periode van werkzaamheden te blijven staan en onderhouden te worden om te voorkomen dat dieren uit de omgeving zich in het werkgebied vestigen. In de kwetsbare periode van reptielen worden geen plagwerkzaamheden in het bos uitgevoerd, tenzij de dieren vooraf zijn weggevangen, deze periode loopt van 1 mei tot 1 oktober. De gevangen hazelwormen worden vervolgens uitgeplaatst naar een geschikt gebied waar geen werkzaamheden plaatsvinden. De gevangen hazelwormen zullen worden uitgezet op verschillende locaties met geschikt habitat in het Sheltergebied. Als het aantal gevangen en uit te plaatsen dieren in 2018 naar het oordeel van de betrokken ecoloog te groot wordt, dan zal een deel van de dieren worden uitgeplaatst in geschikt habitat bij Baankop-noord. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om de negatieve effecten verder te beperken. Desondanks is het mogelijk dat, ondanks het wegvangen van de dieren, door de werkzaamheden hazelwormen worden gedood. Ook zal er – tijdelijk- leefgebied van de soort verdwijnen.

De aanwezigheid van de hazelworm is in de provincie Utrecht beperkt tot de Heuvelrug, de bosgebieden langs de flanken daarvan en de Gelderse Vallei. Op de vliegbasis komen hazelwormen in vrijwel alle bosgebieden voor. Geconcludeerd is dat de hazelworm ten opzichte van 2010 gelijk is gebleven in aantallen op de vliegbasis¹. Door het nemen van mitigerende maatregelen komt de gunstige staat van instandhouding van de hazelworm niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de hazelworm niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ontheffing aangevraagd op grond van de belangen: 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' en 'algemeen belang'.

Het 'algemeen belang' van het project is niet genoemd in artikel 3.8, en daarom niet van toepassing op de zandhagedis. Ten aanzien van de zandhagedis is dan ook alleen het belang 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' meegewogen.

De planlocatie is verdacht op de aanwezigheid van Niet Gesprongen Explosieven (NGE). De kans op de aanwezigheid van NGE is het gevolg van het militaire verleden van de vliegbasis en van de Tweede Wereldoorlog. Op een luchtfoto uit circa 1945 zijn binnen de noordelijke punt en in het midden van het plangebied relatief veel

¹ 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder. Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige vliegbasis Soesterberg' 2016. Samenvattende rapportage (november 2016)

bomkraters te zien. Deze zijn veroorzaakt door bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Destijds hebben de geallieerden ongeveer 1400 ton aan (brisant)bommen op de vliegbasis afgeworpen. In de praktijk is gebleken dat circa 10% van de afgeworpen bommen niet is geëxplodeerd en in de bodem is achtergebleven als blindganger. In 2004 is door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) een vooronderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van NGE op de vliegbasis. Er dient in navolging van het historisch vooronderzoek een detectieonderzoek uitgevoerd te worden gevolgd door eventuele benaderingen. Doel van een dergelijk onderzoek is het detecteren, identificeren en veiligstellen van de niet gesprongen explosieven. De aanwezigheid van munitie van diverse kalibers (blindgangers, boordmunitie, patronen) is een mogelijk risico voor de openbare veiligheid.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen voldoende onderbouwd zijn om doden, vangen en aantasting van leefgebied van de zandhagedis en de hazelworm te rechtvaardigen. De ecologische impact op de soort is, door het nemen van mitigerende maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van de soort komt door het project niet in gevaar. De belangen gediend met het project mogen daarom in deze zwaarder wegen dan het beschermingsbelang van de soorten.

Alternatievenafweging

De werkzaamheden zijn locatiespecifiek. Het elders of niet uitvoeren van het onderzoek leidt niet tot ruiming van NGE in het gebied.

Bij de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de hazelworm en zandhagedis door deze weg te vangen en te verplaatsen. Ook wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden en zijn de planning en fasering optimaal voor de soorten. Door deze uitvoeringsmethode zijn er zo min mogelijk negatieve effecten op de zandhagedis en de hazelworm.

In de bijlage zijn extra maatregelen opgenomen om de werkwijze, voorafgaand en tijdens de werkzaamheden, voor de soorten zorgvuldig genoeg te laten verlopen. Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van provincie Utrecht, gelet op de artikelen 3.8, 3.10 en 3.34 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Provincie Utrecht, team Programma-, proces- en projectmanagement

Adres: Postbus 80300

Postcode en woonplaats: 3508 TH Utrecht

Ontheffing 81CC604B voor het tijdvak van: verzenddatum besluit tot en met 30 april 2019

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het doden, vangen en opzettelijk verstoren van de zandhagedis (*Lacerta agilis*) en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de zandhagedis;

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet, voor zover dit betreft het doden/vangen van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en het beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de hazelworm.

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.34, eerste lid, van de wet, voor zover dit betreft het uitzetten van dieren of eieren van dieren van de zandhagedis en hazelworm.

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de zuidzijde van vliegbasis Soesterberg (bijlage 2 bij het besluit).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Utrecht indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsofvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsofvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht te sturen. Na afronding van de werkzaamheden moet het meldingsformulier 'gereedkomen werkzaamheden' worden toegezonden aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht. Het werkprotocol moet meegestuurd worden met de startmelding van de werkzaamheden.

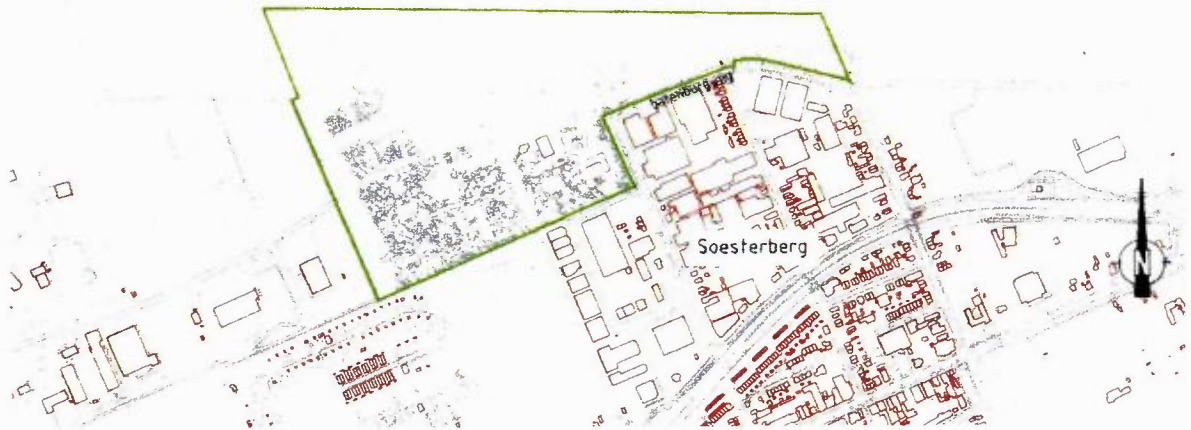
Specifieke voorschriften

7. U dient, met inachtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de paragrafen 2.5, 3.5 en 3.6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan behorend bij ontheffingsaanvraag Wnb fase 2 afvangen en verplaatsen hazelworm + zandhagedis vliegbasis Soesterberg' van maart 2018 en de aanvulling op de aanvraag van 17 mei 2018 (bijlage 3 bij dit besluit).
8. De gevangen zandhagedissen en hazelwormen dienen uitgezet te worden naar andere delen van de vliegbasis (in de omgeving van het plangebied, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden) waar geschikt leefgebied voor de soorten aanwezig is. De draagkracht in dit gebied dient groot genoeg te zijn om de uit te zetten exemplaren te kunnen herbergen.
9. Indien blijkt dat de beschikbare geschikte habitats (op de vliegbasis) voor de zandhagedis en hazelworm hun draagkracht bereikt hebben, dan dient nieuw geschikt en permanent leefgebied ontwikkeld te worden. In het gebied dienen alle noodzakelijke elementen aanwezig te zijn om te functioneren als een

voor de soorten geschikt leefgebied. Hierbij kan gedacht worden aan het maken van open plekken (eiafzetlocaties) als deze nog niet aanwezig zijn.

10. Bij de uitvoering van de activiteiten dient de werkwijze of de te gebruiken apparatuur zodanig aangepast dat de hoeveelheid slachtoffers onder de dieren zo beperkt mogelijk zal zijn:
 - a. Als bij de werkzaamheden met machines door het terrein gereden wordt, dient dit zoveel mogelijk op vaste paden te gebeuren en dient er rekening gehouden te worden met de aanwezige exemplaren in de bermen van de wegen waarover het transport plaatsvindt;
11. Tijdens de werkzaamheden dient niet over boomstammen gereden te worden, om te voorkomen dat onder de boomstam aanwezige dieren gedood worden.
12. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
13. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven. Het werkprotocol moet meegestuurd worden met de startmelding van de werkzaamheden.
14. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
15. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal drie maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
16. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is de provincie Utrecht, per e-mail te bereiken via Servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht.

Bijlage 1 kaart planlocatie

2.4 Staat van instandhouding

De hazelworm is in de provincie Utrecht beperkt tot de Heuvelrug, de bosgebieden langs de flanken daarvan en de Gelderse Vallei. Op de vliegbasis komen hazelwormen in vrijwel alle bosgebieden voor. Geconcludeerd is dat de hazelworm ten opzichte van 2010 gelijk is gebleven in aantallen op de vliegbasis. Door het nemen van mitigerende maatregelen komt de gunstige staat van instandhouding van de hazelworm niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden. Zie hiervoor het onderzoek (van den Bijtel, 2014) naar alle beschermde en bijzondere soorten planten en dieren op de Vliegbasis, waaronder de hazelworm. Het rapport is als bijlage 3 toegevoegd.

2.5 Mitigerende Maatregelen

De volgende mitigerende maatregelen zijn voorzien:

- Het doden en verwonden van hazelwormen als gevolg van de werkzaamheden kan worden voorkomen door voorafgaand aan de start van de werkzaamheden de werkgebieden af te zetten met een reptielscherm en binnen deze schermen de hazelwormen weg te vangen. De schermen zijn reeds bij de 1^e fase in 2017 in overleg met de ecooloog geplaatst;
- De reptielschermen dienen de gehele bouwperiode te blijven staan om te voorkomen dat dieren uit de omgeving zich in het werkgebied vestigen;
- In de kwetsbare periode van reptielen worden geen plagwerkzaamheden in het bos uitgevoerd, tenzij de dieren vooraf zijn weggevangen, deze periode loopt van 1 mei tot 1 oktober;
- De gevangen hazelwormen worden vervolgens uitgeplaatst naar een geschikt gebied binnen of in de directe omgeving van de vliegbasis waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Het noordoostelijk deel van de vliegbasis, dat nog niet 'vol' is, leent zich hier goed voor. Het aantal ter plekke te herplaatsen dieren is te bepalen door een deskundige ecooloog (zie bijlage 2, rapport wegvangen hazelwormen, figuur 7);
- Op termijn zal ook de woonwijk weer als leefgebied voor een (kleinere) populatie hazelwormen fungeren. In de planuitwerking zal hierop geanticipeerd worden met maatregelen die de kans minimaliseren dat hazelwormen verkeersslachtoffer worden op de wegen (30 km- en ontsluitingswegen).

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van een jaar van 15 april 2018 tot mei 2019. Het afvangen vindt plaats totdat het wezenlijk deel van de populatie is verplaatst.

3 Aanvraag ontheffing ruimtelijke ingrepen Niet Gesprongen Explosieven (2018), afvangen zandhagedis

3.1 Omschrijving aanvraag

Deze aanvraag heeft betrekking op (voorbereidende) werkzaamheden in het kader van detectie en benadering van Niet Gesprongen Explosieven. De werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van de onderbegroeiing en selectieve kap (met behoud van stobben), verwijderen van verstorende objecten uit de bodem en (beveiligde) graafactiviteiten in de grond. Zandhagedissen worden zoveel mogelijk weggevangen om te voorkomen dat ze gedood worden of gewond raken.

gebruiksfase te voorkomen zijn mitigerende maatregelen nodig. Tevens is een ontheffingsaanvraag voor de verbodsartikelen 3.5.1, 3.5.2 en 3.5.4 nodig

3.5 Mitigerende Maatregelen

De volgende mitigerende maatregelen zijn voorzien:

- Het doden en verwonden van zandhagedissen als gevolg van de werkzaamheden voor de bouw kan worden voorkomen door voorafgaand aan de start van de werkzaamheden de werkgebieden af te zetten met een reptielenscherm en binnen deze schermen de hagedissen weg te vangen. De schermen zijn reeds bij de 1e fase in 2017 in overleg met de ecooloog geplaatst (dezelfde als die voor de hazelwormen);
- De reptielenschermen dienen de gehele bouwperiode te blijven staan om te voorkomen dat dieren uit de omgeving zich in het werkgebied vestigen;
- De gevangen hagedissen worden vervolgens uitgeplaatst naar een geschikt gebied waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Het noordoostelijk deel van de vliegbasis, dat nog niet 'vol' is, leent zich hier goed voor (figuur 2, gekapte bospercelen ten Noorden van korte baan). Het aantal ter plekke te herplaatsen dieren is te bepalen door een deskundige ecooloog;
- Het verlies aan leefgebied in de woonwijk hoeft niet te worden gecompenseerd door elders in de provincie nieuw geschikt leefgebied aan te leggen, omdat met de ontwikkeling van de ecologische corridor – als onderdeel van de verdere ontwikkeling van het park VBS – voldoende nieuw habitat voor deze soort wordt gerealiseerd, zie paragraaf 3.6;
- Op termijn zullen ook de scheggen en de uitloopzone binnen de toekomstige woonwijk geschikt zijn voor (een kleinere populatie) zandhagedis. Door in de detailinrichting waar mogelijk de bestaande vegetatie te handhaven en daarnaast te voorzien in schuilgelegenheid (bv in de vorm van boomstronken) en voldoende beschutte opwarmplekken kunnen deze scheggen en de uitloopzone vanaf het begin fungeren als leefgebied;

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van een jaar van 15 april 2018 tot mei 2019.

3.6 Compensatie op park vliegbasis Soesterberg

Bij de herinrichting van de Vliegbasis Soesterberg is voorzien in de aanleg van twee ecologische corridors: de oostelijke corridor die de vliegbasis verbindt met De Vlasakkers en de Leusderheide in het oosten en de Willem Arntzhoeve, Op Hees en De Zoom in het noorden, en de westelijke corridor die de vliegbasis verbindt met Beukbergen en de Boswachterij Austerlitz in het zuiden en de Willem Arntzhoeve, Op Hees en De Zoom in het noorden (figuur 1).

Figuur 1. Ligging van de te realiseren ecologische corridors op de Vliegbasis Soesterberg
De corridors zijn op de kaart weergegeven met onderbroken pijlen en door onderbroken lijnen omsloten vlakken

De oostelijke corridor die langs de noordzijde van de vliegbasis loopt en die deels over het Museumkwartier en over het landgoed De Paltz gaat, is een gecombineerde bos en heide corridor. Ten behoeve van de heidecorridor zijn in 2012 ten noorden van de Korte baan twee bospercelen gekapt met een gezamenlijke oppervlakte van 2,61 hectare (figuur 2). Op deze locaties wordt heide en/of heischraal grasland ontwikkeld. Ten oosten van deze beide gekapte bospercelen is binnen de grenzen van de vliegbasis al een continue strook met heidevegetaties aanwezig. Deze strook wordt door gericht beheer verder versterkt en kwalitatief verbeterd.

Voorts zijn op de vliegbasis in het Noordelijk bosgebied in 2012-13 twee bodemsaneringen uitgevoerd (figuur 2). Als gevolg van deze saneringen is 2,83 hectare nieuw open terrein ontstaan dat zich ontwikkelt tot heide en/of heischraal grasland. Het ligt in de bedoeling om de beide saneringslocaties in de toekomst als open terrein te beheren.

Op het terrein van het Nationaal Militair Museum is in 2013 bij de herinrichting van dit gebied de zogeheten heidevallei aangelegd. Dit betreft een nieuw heideterrein met enkele poelen met een oppervlakte van 1,7 hectare.

Door de bouw van de woonwijk gaan aan de zuidzijde van de vliegbasis drie habitatplekken van de zandhagedis met een gezamenlijke oppervlakte van 1,58 hectare geheel of gedeeltelijk verloren (figuur 2). Daar staat de realisatie van 5,44 hectare nieuw habitat (gekapte bospercelen plus bodemsaneringslocaties) tegenover. Wordt de aanleg van de heidevallei in het Museumkwartier hier bij opgeteld, dan is op de vliegbasis sinds 2012 zelfs 7,1 hectare nieuw habitat voor de zandhagedis ontwikkeld. In aanmerking nemende dat ook binnen het plangebied nog habitat voor de zandhagedis zal worden behouden of ontwikkeld (groene scheggen en bufferzone), kan worden geconcludeerd dat de oppervlakte nieuw habitat voor de zandhagedis drie tot vijf maal groter is dan de oppervlakte geschikt habitat die door de bouw van de woonwijk verdwijnt. Er is derhalve geen noodzaak tot aanvullende compensatie door de aanleg van nieuw habitat elders op de vliegbasis of elders in de provincie.

Figuur 2. Habitatplekken van de zandhagedis die verloren gaan en nieuwe habitats

4. Belang van de aanvraag en alternatieven afweging

De ingreep is nodig vanuit een groot openbaar belang. De aanwezigheid van munitie van diverse kalibers (blindgangers, boordmunitie, patronen) is een mogelijk risico voor de openbare veiligheid. De werkzaamheden hebben geen blijvend effect op het plangebied. De natuurlijke staat blijft behouden. Uiteindelijk zal in het opvolgende gebruik een woonwijk worden gerealiseerd.

De werkzaamheden zijn locatie specifiek. De kans op de aanwezigheid van NGE is het gevolg van het militaire verleden van de vliegbasis en van de Tweede Wereldoorlog. De locatie is verdacht op de aanwezigheid van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) uit WOII, zie bijgevoegde tekening (bijlage 5). Er dient in navolging van het historisch vooronderzoek een detectieonderzoek uitgevoerd te worden

Beantwoording aanvullende vragen naar aanleiding van ontheffing-aanvraag wegvangen hazelwormen en zandhagedissen, 26-04-18

Vragen met betrekking tot wegvangen zandhagedis

Vragen Team Vergunningverlening Natuur en Landschap

Er is in het verleden 5,44 hectare nieuw habitat gerealiseerd (gekapte bospercelen plus bodemsaneringslocaties) en er is een heidevallei aangelegd in het Museumkwartier. De gevangen zandhagedissen worden uitgezet naar een aantal gebieden in het noordoostelijk deel van de vliegbasis die nog niet 'vol' zijn.

1. Worden de zandhagedissen in dit nieuwe habitat uitgezet of zijn de herplaatsingslocaties op een andere plek?
2. Staat de eventuele andere plek in verbinding met het nieuwe gebied? Of staat het nieuwe gebied in verbinding met ander leefgebied van de zandhagedis?
3. Waar is op gebaseerd dat de herplaatsingslocaties nog niet 'vol' zijn voor de soort en dat de draagkracht nog niet bereikt is? Hierbij ook graag een beschrijving van het gebied.

Achtergrondinformatie

De zandhagedis komt op de vliegbasis in vier habitattypen voor: in gevarieerde struikheidevegetaties met grazige plekken, plekken met korstmosvegetaties en stukjes met open zand, in heischraal grasland met versoreide pollen oudere struikheide en grote pollen pijpenstrootje; plaatselijk in droog schraal grasland met plekjes met jonge heide en een enkele pol oudere struikheide, en plaatselijk (waaronder op een van de wegvanglocaties) in droog schraalgrasland met braamstruwelen en een enkele plek met struikheide.

Op basis van de resultaten van het onderzoek in de jaren 2009-2017 wordt het aantal zandhagedissen dat aanwezig is op de wegvanglocaties geschat op hooguit twintig. De gemiddelde dichtheden in de verspreidingskernen op de vliegbasis (= optimale habitats) lopen uiteen van 12 tot 30 dieren per hectare.

De gevangen zandhagedissen zullen worden uitgezet op een locatie ten zuiden van de noordelijke heide, een van de verspreidingskernen op de vliegbasis (waarbinnen de proefvelden 7 en 8 zijn gelegen; zie kaart 1). Deze locatie grenst aan de kapvlakte die is ontstaan na kap van het bos in 2013 ten behoeve van de realisatie van de heidecorridor, en ligt op korte afstand van een tweede kapvlakte waar het bos om dezelfde reden is verwijderd. De westelijke kapvlakte is in de afgelopen jaren begroeid geraakt met een schrale graslandvegetatie waarin zich op diverse plaatsen struikheide heeft gevestigd. De verwachting is dat de begroeiing van deze kapvlakte zich binnen een jaar of drie zal ontwikkelen tot een heischraal grasland.

Mochten er op de wegvanglocaties meer dan twintig dieren worden weggevangen, dan zal een deel van de dieren worden uitgezet op een locatie ten westen van baankop-noord (zie kaart 1).

Antwoorden

1 en 2 De zandhagedissen worden uitgezet in een geschikt habitat dat zowel grenst aan een van de locaties met nieuw (te ontwikkelen) habitat als aan een van de belangrijkste leefgebieden van de zandhagedis op de vliegbasis (noordelijke heide).

De alternatieve uitplaatsingslocatie staat noch in directe verbinding met nieuw te ontwikkelen habitat, noch met bestaand leefgebied. De afstand tot bestaand leefgebied (noordelijke heide) bedraagt echter minder dan vierhonderd meter, een afstand die voor zandhagedissen goed overbrugbaar is, vooral ook omdat beide gebieden verbonden worden door een strook met droog schraalgrasland met verspreide pollen oudere struikheide.

Kaart 1: Uitplaatsingslocaties weggevangen zandhagedissen.
 groen gearceerd gebied: uitplaatsingslocatie; blauw gearceerd gebied: alternatieve uitplaatsingslocatie; paarsrood gearceerd gebied: kapvlaktes; groen belijnde gebieden met nummer: proefvlakken die sinds 2010 (met uitzondering van 2015) jaarlijks zijn onderzocht.

3. Tijdens de gebiedsdekkende inventarisaties in 2010 en 2014 zijn bij intensief onderzoek (vier bezoeken verspreid over het jaar onder gunstige weersomstandigheden) op de uitplaatsingslocatie respectievelijk één en vier zandhagedissen waargenomen. Vier van de waargenomen exemplaren waren juveniele dieren, het vijfde dier was een volwassen mannetje. Tijdens steekproefsgewijze controles in de tussenliggende jaren zijn hier slechts drie zandhagedissen gezien en ook hierbij ging het om juveniele of subadulte (2ekj) dieren. Op grond van deze onderzoeksgegevens kan worden geconcludeerd dat op de uitplaatsingslocatie wel zandhagedissen voorkomen, maar dat het hierbij gaat om zwervende dieren (dispersie van onvolwassen dieren) en dat hier ondanks de aanwezigheid van geschikt habitat naar alle waarschijnlijkheid geen 'vaste' populatie aanwezig is. Mocht er wel een populatie aanwezig zijn, dan ligt de dichtheid van de populatie ruim onder de dichtheid die in de andere leefgebieden op de vliegoasis wordt aangetroffen.

De oorzaak van de afwezigheid van een populatie of van een populatie met een (zeer) lage dichtheid moet vermoedelijk worden toegeschreven aan de geïsoleerde ligging van de locatie en aan de relatief beperkte oppervlakte. De geïsoleerde ligging is een gevolg van het feit dat de locatie aan alle zijden omringd wordt door brede wegen en rolganen. De barrièrewerking van deze wegen en rolganen neemt echter steeds meer af. Enerzijds is dat een gevolg van het verwijderen van een deel van de verhardingen (rondweg) en anderzijds door de voortschrijdende verweering van de betonplaten waaruit de rolganen zijn opgebouwd en waardoor deze steeds meer begroeid raken. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich in de komende jaren verder zal voortzetten. De oppervlakte geschikt habitat zal naar verwachting in de komende jaren ook steeds verder toenemen, omdat de kapvlakte zich meer en meer zal gaan ontwikkelen tot een heischraal grasland.

Op de alternatieve uitplaatsingslocatie is in 2014 één volwassen mannetje zandhagedis waargenomen. In 2010 zijn hier geen zandhagedissen vastgesteld. Tijdens het proefvlak onderzoek in de tussengevallen jaren zijn hier twee zandhagedissen (in 2013 en 2015) gezien. Het ging hierbij om subadulte (2ekj) dieren.

Op grond van deze onderzoeksgegevens kan worden geconcludeerd dat op de alternatieve uitplaatsingslocatie (en op de aangrenzende gronden) mogelijk een kleine populatie zandhagedissen aanwezig is, maar dat het aantal dieren veel lager is dan in de andere leefgebieden op de vliegbasis. Dit is vermoedelijk een gevolg van de geïsoleerde ligging van de locatie en van de relatief beperkte oppervlakte.

De primaire uitplaatsingslocatie bestaat uit twee delen, een driehoekig perceel en een strookvormig perceel. Het driehoekige perceel bestaat uit een open bos van grove den (vliegdennen) met enige opslag van jonge dennen en berken en enkele struiken (sporkenhout). De ondergroei bestaat uit grazige delen (schapengras, rood zwenkgras, gewoon struisgras, bochtige smeie) afgewisseld met stukken oudere struikheide en braamstruwelen. Het strookvormige deel is begroeid met afwisselend grazige vegetaties en oudere struikheide. Plaatselijk is vrij veel opslag van grove den, ruwe en zachte berk aanwezig. Op enkele plekken groeien braamstruwelen.

De alternatieve uitplaatsingslocatie is begroeid met een mozaiek van droog schraalgrasland, heischraal grasland en oudere struikheidevegetaties. Langs de zuidrand staat een klein grove dennenbosje en komen goed ontwikkelde braamstruwelen voor.

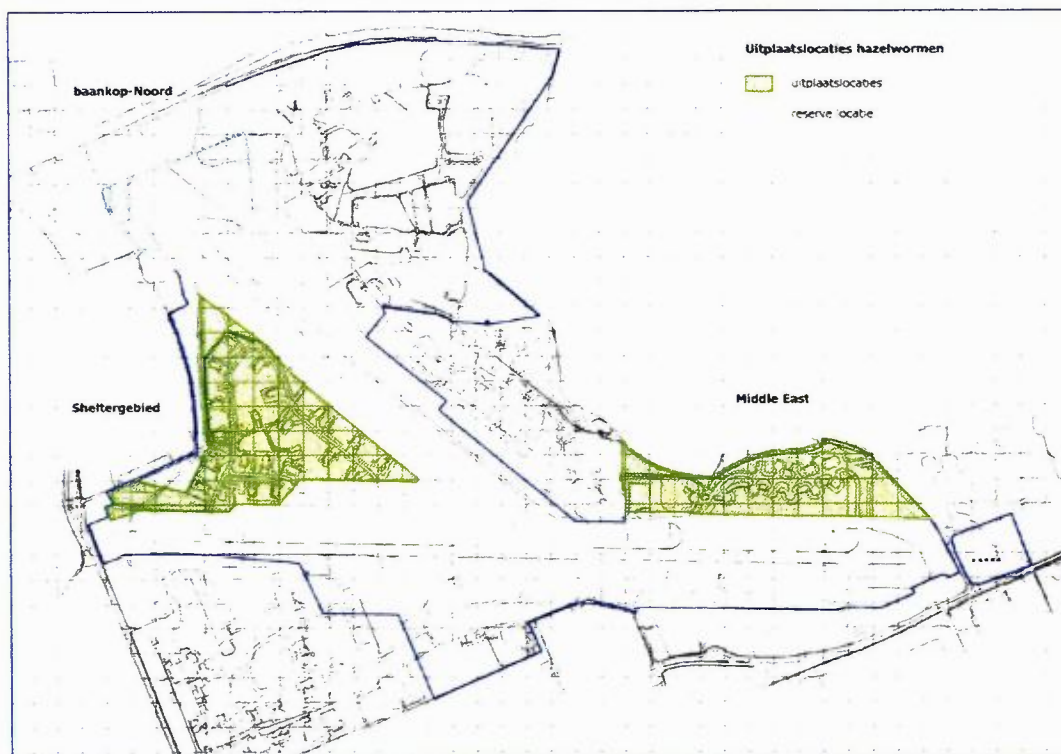
De gevangen hazelwormen worden herplaatst naar het noordoostelijk deel van de vliegbasis, dat nog niet 'vol' is.

1. **Er wordt aangegeven dat er een ecologische corridor wordt aangelegd. Op welke termijn zal dit gebeuren en wat maakt dat deze corridor geschikt habitat zal bieden voor de soort?**
2. **Is er hiernaast nog biotoopverbetering beoogd?**
3. **Waar is op gebaseerd dat de herplaatsingslocaties nog niet 'vol' zijn voor de soort en dat de draagkracht nog niet bereikt is? Hierbij ook graag een beschrijving van het gebied.**

Achtergrondinformatie

De hazelworm komt op de vliegbasis in vier habitattypen voor: in lichte bossen met een dunne strooisellaag, een pleksgewijs goed ontwikkelde moslaag, een pleksgewijs goed ontwikkelde grazige ondergroei en/of een pleksgewijs goed ontwikkelde dwergstruikvegetatie (blauwe bosbes), in struwelen, langs de randen van gevarieerd, goed ontwikkeld droog schraalgrasland en langs de randen van gevarieerde, oudere struikheidevegetaties. Vooral in lichte bossen komt de soort op de vliegbasis in hoge dichtneden voor. Dit is onder andere het geval op de wegvanglocatie (zie van den Bijtel 2018).

De gevangen hazelwormen zullen worden uitgezet op verschillende locaties met geschikt habitat in het Sheltergebied (zie kaart 2). Er zullen geen dieren meer worden uitgezet in de Middle East, omdat hier tijdens de eerdere vangacties (2015 en 2017, van den Bijtel 2018) al ruim 150 dieren zijn uitgezet. Als het aantal gevangen en uit te plaatsen dieren in 2018 naar het oordeel van de betrokken ecologen te groot wordt, dan zal een deel van de dieren worden uitgeplaatst in geschikte habitats bij Baankop-noord (zie kaart 2).

Kaart 2: Uitplaatsingslocatie weggevangen hazelwormen
 groen gearceerd gebieden: primaire uitplaatsingslocaties; blauw gearceerd gebied: alternatieve uitplaatsingslocatie
 NB: In de Middle East zullen geen dieren meer worden uitgeplaatst

Antwoorden

1. Noch in het activiteitenplan behorende bij de ontheffingaanvraag, noch in de notitie die is opgesteld naar aanleiding van de vragen die zijn gesteld bij de ontheffingaanvraag (van den Bijstel, 15 maart 2018, kenmerk 201808) wordt ten aanzien van de hazelworm verwezen naar de aanleg van de ecologische corridor waarmee nieuw geschikt habitat zou worden gecreëerd. In beide stukken wordt vermeld dat met de aanleg van de oostelijke corridor (de gecombineerde bos-heide corridor) nieuw geschikt habitat voor de zandhagedis is gerealiseerd en nog zal worden ontwikkeld.

2. Er zijn geen aanvullende maatregelen ter verbetering van het biotoop van de hazelworm voorzien. De vraag suggereert overigens dat op de vliegbasis de noodzaak aanwezig zou zijn om biotopen te verbeteren. Het overgrote deel van de bestaande bosgebieden blijkt als habitat voor de hazelworm zeer geschikt te zijn. Dit komt onder andere tot uiting in de resultaten van het plaatjesonderzoek. Slechts kleinere vakken met douglasspar en fijnspar zijn minder geschikt als habitat voor de hazelworm. Het geheel of vrijwel ontbreken van de soort in een aantal bosgebieden, waaronder de Middle East, het Sheltergebied en de bossen rond baankop-noord, is direct te relateren aan de geïsoleerde ligging van deze gebieden en niet aan de ongeschiktheid van het habitat. Buiten de bosgebieden zou een substantiele verbetering van het biotoop mogelijk zijn door het (gedeeltelijk) bebossen van de graslanden, maar dat zou op grond van het voorkomen van andere, zeer belangrijke natuurwaarden (uiterst) ongewenst zijn.

3. In de drie uitplaatsingsgebieden zijn tijdens het plaatjesonderzoek in de jaren 2009-2017 geen tot bijna geen hazelwormen vastgesteld. Deze gebieden waren dus (zo goed als) leeg. In de Middle East is de soort vanaf 2016 wel vastgesteld, maar dat is het resultaat van het uitplaatsen van dieren die in 2015 zijn weggevangen voor de aanleg van de Westelijke Ontsluiting. De hazelwormen die in 2017 zijn weggevangen in de geplande woonwijk, zijn deels uitgeplaatst in de Middle East en deels in het zuidelijke deel van het Sheltergebied (zie van den Bijtel 2018). In de Middle East zijn bij de wegvangacties ruim 150 dieren uitgeplaatst, waarmee naar het oordeel van de betrokken ecologen de draagkracht van dit gebied is bereikt. Hier zullen dan ook geen dieren meer worden uitgeplaatst. In het Sheltergebied zijn vooral aan de west- en noordzijde nog volop mogelijkheden en dat geldt ook voor de bossen rond baankop-noord.

Het (nagenoeg) ontbreken van de hazelworm in de uitplaatsingsgebieden moet vrijwel zeker worden toegeschreven aan de geïsoleerde ligging en niet aan het ontbreken van geschikt habitat, want dat is in alle drie gebieden voorhanden. De drie uitplaatsingsgebieden worden omgeven door brede robanen en wegen die voor een weinig mobiele en trage soort als de hazelworm onneembare barrières vormen. Voor het Sheltergebied komt daar nog bij dat het aan drie zijden omgeven wordt door uitgestrekte open graslanden, die voor hazelwormen eveneens onoverbrugbaar zijn. Overigens is de barrièrewerking van de wegen en robanen de afgelopen jaren verminderd. Enerzijds is dat een gevolg van het verwijderen van de verhardingen, anderzijds door verwerking van de betonverhardingen. De kale zandcunetten die zijn achtergebleven na het verwijderen van de verhardingen en de verwerende betonplaten raken steeds meer begroeid, waardoor ze steeds beter overbrugbaar worden voor hazelwormen. Deze ontwikkeling zal zich in de komende jaren doorzetten.

Het Sheltergebied is grotendeels bebost. Het bos bestaat uit open, relatief jonge percelen met grove den, zomereik, ruwe en zachte berk, Japanse lariks, fijnspar en douglasspar. De bospercelen worden omgeven door brede bermen met droog schraalgrasland en stukken met oudere struikheide. In potentie vormt dit gebied een zeer geschikt habitat voor hazelwormen.

De bosgebieden rond baankop-noord bestaan uit relatief jonge percelen met grove den, zomereik, fijnspar en douglasspar. Vooral de percelen ten westen van baankop-noord zijn zeer open. De bospercelen worden doorsneden door brede graspaden en verspreid in het bos liggen kleine open terreintjes die begroeid zijn met droog schraalgrasland of heide. Aan de oostzijde grenzen de bospercelen aan goed ontwikkelde schrale graslanden. Ook dit bosgebied vormt in potentie een zeer geschikt habitat voor hazelwormen.

H.J.V. van den Bijtel
Driebergen-Rijsenburg, 12 mei 2018
Kenmerk 201816

van den Bijtel ecologisch onderzoek

